

Izhaja tukrat na teden, in sicer v torek, štirik in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošljana:

vse leto . . . 15 K
" " . . . 10 "

Posamične številke stanejo 10 vin.
V Gorici se prodaja "Soča" v vseh tobakarnah.

"Soča" ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu: "Kazipot po Goriskem in Gradiščanskem" in dvakrat v letu: "Vozni red železnic, parnikov in požarnih vozov".

Na naročila brez dopoljene naravnine se ne ožiramo.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

"Gor. Tiskarna" A. Gabršček (odgov. J. Fabič) tiska in zel.

SOČA

Vse za narod, svobodo in napredok! Dr. K. Lavid.

„Deželjubca“ deželnozborska večina.

Ljubite resnico, hčerko božjo! — to je lep nauk, ali klerikalci so ga popolnoma zavrgli. Le resnice ne, zavijate in lažite! tako se glasi njihov nauk, po katerem se kaj pridno ravnajo.

Sedaj so začeli lagati, gledé deželnega zbora. Kakor vse kaže, bodo lagali tudi na vso moč, kolikor znajo.

"Gorica" piše v članku: "Deželni zbor gorški zaključen" v torek 11. t. m. v št. 81, takoj v začetku tako:

Z nekako nestrpno pričakovali so volilci, da bodo poklican deželni zbor gorški k nadaljevanju dela, katero je morala pretrgati proti koncu meseca februarja tekočega leta, ker je bil sklican državni zbor.

Po daljšem pričakovanju in čakanju se je slednji zaznalo, da visoka c. kr. vlada, je odločila, naj se snide deželni zbor gorški k nadaljevanju svojega posla dne 5. oktobra.

Polni sladke nade in dobre volje so se sešli poslanec dne 5. oktobra.

Cinljiv uvod! Volilci so nestrpno čakali, strašno nestrpno, kdaj se snide zoper deželni zbor. Glejte, pretrgati je bil moral zborovanje — — — slednje pa se je vendar zaznalo, da je sklican na dan 5. oktobra. Polni sladke nade in dobre volje (!) so se sešli poslanec — — — Res lepo! Tu vmes se čita: da poslanci, seveda zvezba, bi bili tako radi zborovali, ali pretrgano je bilo zborovanje in še 5. oktobra je bil zoper sklican deželni zbor. Přesmeta vlada, da ni poprej sklicala deželnega zabora, da bi bili ti tako pridni poslanci zborovali!

V resnici pa ne marajo za deželni zbor ne laški liberalci in ne slovenski klerikalci. Deželni glavar Pajer gleda, kadar zboruje deželni zbor, na to, da je kolikor mogoče malo sej ter da se vse glavne reči rešijo na koncu v seji z dolgim dnevnim redom. Tako odpade razpravljanje in vse se dožene tako, kakor hoče on in njegovi verni. Prijetilo se je tudi že, da so dru-

gi deželni zborovali, gorški pa ne, in sicer zategadel ne, ker je sporočil Pajer vladu, da ni potreba zasedanja. V naslednjem zasedanju pa smo videni na koncu velikanski dnevni red. Pajer si zna varovati svojo kožo in je star absolutist. — Za deželni zbor ne mara ne on ne njezovi pristaši in zavezniki.

"Gorica" se dela deloljubno — ali resnica je ta, da je bil gorški deželni zbor sklican šele 5. oktobra t. l. k zborovanju vsled želje deželnega odbora.

Gabršček je omenil v deželnem zboru, da je dr. Bugatto povedal nekaj izračun pri razpravi o predlogu deželnega odbora glede rednega sklicevanja deželnega zboru, rekoč, da je bil gorškemu deželnemu zboru na razpolago čas za zborovanje že od srede septembra. To je res, ali deželni odbor je odgovoril namestništvu na tozadovno vprašanje, da ni treba sklicati deželnega zboru prej nego 5. oktobra; ob jednem stoji v onem pismu na namestništvo, da deželni zbor konča svoje delo gotovo še pred koncem oktobra.

Utesnit so hoteli čas za deželnozborsko delovanje; par sej so hoteli imeti in hitro sprejeti in odločiti, kar mora biti. Po stari navadi! Pa seveda brez ugovora, brez kritike, brez kopijolka!

Ali hinavge v Gorici, ki vse to dobro ve, dviga svoje oči kvišku pa pravi: po daljšem pričakovanju se je slednji zaznalo, da je sklicala vlada deželni zbor.

Da jim je malo mar za tehtno deželnozborsko delovanje, kaže prav omenjeni predlog glede določitve, kdaj naj zboruje deželni zbor, to je: od 15. novembra do konca leta. V drugem času nočjo zborovanja; na koncu leta naj bo, da se zmaši hitro, kar treba, ker gre leto h koncu!

Kar le morejo, utesnjujejo čas za zborovanje deželnega zboru, ali po svojih liščih se kažejo deloljubne in goreče za deželni zbor. Toda, kakor vselej, tako smo tudi to pot razkrinkali hinavce in lažnike.

Da jim je malo mar za tehtno deželnozborsko delovanje, kaže prav omenjeni predlog glede določitve, kdaj naj zboruje deželni zbor, to je: od 15. novembra do konca leta. V drugem času nočjo zborovanja; na koncu leta naj bo, da se zmaši hitro, kar treba, ker gre leto h koncu!

Nekaj dni pred odhodom, 20. junija, se je led toliko razmaknil, da je bilo nujni nekaj prostih prehodov, v katerih so poizkušali šajko ter pluli proti rtu Washington. Vendar morje še od daleč ni bilo prosto; a varnih vali ni bilo več na ledu in nemogoče bi bilo poizkusiti prelepot pot.

Tega poldneva so imeli priložnost oceniti vse dobre mornarske lastnosti šajke. Na svojem povratku so bili mornarji priče čudnega dogodka. Velikanski medved je lovil tulnja. K sreči je bil medved preveč zagledan, da bi opazil šajko, kajti sicer bi jo gotovo udaril za njo. Prežal je, ob razpoki ledene ravnini, v katero se je bil, govorito potopil tuleni. Medved je prisluškaval, kajda se tufi potika prikaže, in to tako vzdrajno kot kak lovec ali vojne ribič, kajti pravzaprav je ribaril; niti ganil se, niti tako da ni bilo znamena življenja v njem.

Kar nakrat se površje Jane zgane; dvoživka je prihajala dihat. Medved se uleže, z vso dolžino svojega telesa po ledu in polži svoji tadi okrog zevajoče luknje. Hip pozneje tuleni pomoli svojo glavo izven vode, in le močnega viharja je bilo treba, da bi se bilo nimata več časa, da bi jo zoper potopil. Liki pržnho pero se valim.

Oni sami niso hoteli zborovanja pred 5. oktobrom in končati so hoteli kar najhitreje; svojim backom pa natvezujejo, kako da so komaj čakali zborovanja!

Volilci! Spreglejte vendar, da boste videni, kako malomarni in delamržni so fakozvani katoliški poslanci in ž nimi vsa »delavna večina« deželnega zboru, ter ne dajte se zavajati po sladkih besedah lažnikov in zvitjarjev krog »Gorice«!

„Maxima cura“.

Pod tem naslovom je izdal papež ravnokar svoj najnovnejši dekret, s katerim je odvzeta župnikom slednja trohica politične neodvisnosti. Župniki so postali hlapci škofov.

Spošno se čuje, da vlada med nižjo duhovščino zaradi tega dekreta velika nevolja.

Župnikov se ni moglo prej kar tako odstavljati in kaznovati, ker mu je župniško mesto dajalo zaščito, ali Vatikan jo je odpravil ter je dandanes župnik nastavljenec, ki je odvisen od škofove dobre ali slabe volje, kakor smo to že povedali.

»Maxima cura« jih spravlja ob vsako politično neodvisnost. — Kar pa velja za enega duhovnika, to velja za vse.

Papežev dekret postavlja duhovščino popolnoma pod samovoljo škofov in pod odvisnost, v kateri se nahajajo škoje od vlade. Vsak škofer podpiše reverz, da bo pokoren vladu ter se bo ravnal po njenih navodilih. Že sedaj pritisajo škoje na duhovščino, ki mora biti pokorna odlokom in ukazom iz škofijškega ordinariata, odstrel bo še hujše. Noben duhovnik ne bo mogel biti več nikjer niti malce svoboden, hujše pa vso vsega, kar ga lahko pritisne, tako da bo revez v največjih stiskah.

Kako bo trpel škofer, da bo zvezan katoliški duhovnik z laškim liberalci, to je z brezverci, ko pa ima oblast, da temu katoliškemu duhovniku ukaže: odstopi od zvezze z laškimi, brezverci, če ne te zadene ostra kaznen?

Ta zveza je res nekaj posebnega! Se toliko bolj, ker ima svojo zaslombu tudi v nadškofijiški palaci.

V Furlaniji se je krepko razvijala klerikalna stranka pod spremno roko prosta Fajdutija. Pri volitvah je bila pokazala veliko moč. Toda pri zadnjih volitvah ni imela več take moči in v kmeckih občinah je zmagala konaj s slovenskimi kožbanjskimi glasovi. Zakaj ta preobrat?

Deželna uprava ima veliko moč. Popolnoma jo imajo v rokah laški liberalci. Ti gospodarje sami nad celo deželjo. To svojo moč izrabljajo po načrtu za pridobivanje trdnih tal liberalni stranki v Furlaniji. Deželni odbor, deželni kmetijski urad, uradniki, odborniki, vse, kar je laškega v deželnih službah, dela in miga za

sklenejo medvedove tače, stisnijo žival z nepremagljivo silo in jo dvignejo iz ljubljene ji vode.

Boj se je izvršil po bliskovo; tulej se je branil nekaj sekund, a orški nasprotnik ga je zadušil na svojih prsih, ga odnesel brez truda, dasi je bil tujen velik, in skakljaje od enega jedu po drugega do suhe zemlje je izginil s plenom.

»Srečno pot!« kril Johnson za njim, smedved ima malo preurne tače na razpolago.

Samo štirje dnevi so še ločili Hatterasa in njegove tovarise od trenutka, ki je bil določen za odhod. Hatteras je hotel z zadnjimi pripravami, mudilo se mu je zapustiti Novo Ameriko, to zemljo, ki ni bila njegova in ki ni dal on imena, ni se čutil doma.

Dne 22. so pričeli viti na sani razne priprave za šotor in živila. Potniki so se v sej 200 funtov naslonjenega mesa, tri žabje, tri žiba, 50 funtov stare gošče in limonške sokal 380 funtov mleka, in več zabojev krešen zličnika, ki so ga dali doktorji i hasadi; če se upošteva še dve sto funtov simonika, pravje, orožje in podrobna prtljaga. Kakor tudi šajko, čolii iz kavaka in teža sani, je bil tovor težek do petnajst sto funtov, kar je bilo popolnoma dovolj za štiri pse, zlasti še, ker so morali biti vsak dan vpreženi, ker jih ni bilo mogoče menjati, kakor je na adi pri Eskimih, ki delajo z njimi samo po štiri dni za vrstjo. Toda potniki so se zavezali, da jim bodo v sili pomagali in da bodo le po malo časa na dan hodili. Razdalja med zalivom Viktorie in tečajem je znašala k večjemu sto petdeset milij, da jo prehodijo v polovici mesece, je bilo treba samo po dvanaest milij na dan hoditi.

Sčer pa, če zmanjka suhe zemlje, je bila tak Šajka dočlena, da konča potovanje in prihrani trud psom in živilim.

Kapitan Hatteras

ali
Angleži na severnem tečaju.

Francoski spisal Jules Verne. — Prevod O. I.

(Dalej).

Moj ljubi Johnson, peljal sem s seboj Angleža in Amerikanca, ali ni res?

Da, gospod Clawbonny, odvorne oružničarji.

Prav, nazaj vam pripeljem dva brata.

Ob mornarja z veseljem podaljša rok Altamont, doktor jim pove, kaj je bil storil ameriški kapitan za angleškega in to pot je snežna hiša prenočila petero popolnoma srečnih ludij.

XVIII.

Zadnje priprave.

Naslednjega dne se je vreme izpremenilo; mraz se je povrnil in več dni se je menjaval sneg z dožejem in mezezi.

Bell je bil že izdelal svojo šajko; odgovarjala je popolnoma svojemu namenu; ob krovu, deloma zakrita je tudi v viharnejšem vremenu lahko držala morje s svojim jadrom in jadrnikom. Ker je bila dovolj lahka, jo je bilo lahko vleči na saneh, ne da bi bili tovorni psi preobloženi.

Končno je jela nastopati za prezimovalce prevažna izprememba v stanju severnega morja. Ledovje sredi zaseva se je jelo gibati. Neprstano se je zadevalo in pogrezovalo, in le močnega viharja je bilo treba, da bi se bilo nimata več časa, da bi jo zoper potopil.

Furlanijo. Ljudstvo se oklepalo, ki prihaja z velikimi oblubami in načrti kar naravnost iz deželnih hiš. Blagoslov temu delu je izšel iz nadškofije same. Oporo imajo Gregorčič, katerega zvezo je nadškof sicer mala obsočil, ali tako, da so one besede izrabljali laški liberalci kar naravnost proti laškim klerikalcem. Nenaravnega energičnega koraka ni bilo proti nemaravnji zvezni, škof je pretrpel celo to, da je Gregorčič imel začnico tiste slovenske in furlanske dekanje, ki so hodili okoli njega, radi te zvezne. Ljudstvo je to videlo in moralno soditi, da je morda le prav in v redu, če obstoji taka zveza. Prišel je shicaj Tognon-Meizlik, boj za župniško mesto v Gradežu. V nadškofiji so odločili tako, da je ostala laška klerikalna stranka z Meizlikom z dolgim nosom. Kako so takrat kraljici laški klerikalci, kako so vpili po »Corriera«, da je sam nadškof proti laškim klerikalcem. V Gradežu je prišlo radi tega do čudovitega preobrata. Klerikalci, ki so imeli občino v rokah, so propadli na celi črti. Zmagali so liberalci. Iz Gorice je šla dol mestna godba. Naj bi bili peljali z njo še škoja. — — — Ljudstvo ima nominirajo svojo katoliško vest, saj vidí, kako dela za laške liberalce vrsenski škof Gregorčič in kako pravi škof trpi to zvezno.

Ali pojde še naprej tako, da se bo iz nadškofijske palače delalo na vse pretege za klerikalno stranko in proti napredni med Slovenci ter za liberalno in proti klerikalni med Furlani? Radovedni smo res.

Kuhati ne znajo,
to smo konstatirali, resaj, ko so se poslavile na mizo Pekatote, ki niso šlo posebno v slast. Zahtevajte zastonjku kuhaške knjige pri Fordki. Prva kranjska tovarna festeniu v Il. Bistrici.

Ljudsko štetje.

VI.

V Trstu je bil v nedeljo zopet javen shod, ki se je bavil z ljudskim štetjem.

Govoril je državni poslanec dr. Otokar Rybář. Iz njegovega govora posnemamo tole:

»Ljudsko štetje je prštara uvedba. Poznali so jo že v starih časih, v času rojstva Kristusovega. Bolj moderno štetje se je pa pričelo pri nas pod vlado cesarice Marije Terezije. Današnji zakon o ljudskem štetju izvira iz leta 1869 in odreja, kako je štetje pripravljati in izvršiti. Ker pa so bili ti predpisi želeni pomankljivi, izdaja vlada za vsako štetje — ki se vrši od deset do deset let — poseben ukaz za ljudstvo in za urade — politične in občinske.«

Ljudsko štetje je velike važnosti za znanstvenike in učencake, za narodno-gospodarske in socijalne politike, ki dobivajo iz rezultatov ljudskega štetja dragocenih potrebnih jih podatkov.

Ljudsko štetje je velike važnosti za državno upravo, da more primereno ukrepati svoje odredbe. Važno je za ministrstva, ker je iz popisa ljudstva razvidno, n. pr., kateri poklici se preveč in kateri premalo može, da potem pomaga in povspesuje na tisto stran, kjer je bolj potrebno.

Poleg vseh teh gotovo važnih momentov pa moramo mi obračati posebno pozornosti znani rubriki o občevaj in nem jeziku. Ta rubrika je za nas posebno važnosti.

Kakor znano živi v naši državi več narodnosti, različnih po številu in svojem razvoju. Je narodov tu, ki po svoji zgodovini in kulturi reklamirajo za se neko privilegovanjo pozicijo, dočim se drugi narodi še le razvijajo, ki pa tudi zahitevajo vse svoje narodne pravice.

Namen ljudskemu štetju naj bi bil, da pokaže, koliko pripadnikov ima vsaka narodna in narodnost, oziroma materialnega jezika. Ali vkljub dejstvu, da se pri nas vse vrši okolo narodnostnega vprašanja, saj je vendar znano, kako radi tega vprašanja ministerstva padajo in državni zbor in deželni zbori ne funkcijonirajo, ker se slovenskim narodom gode to-

like krivice v narodnem pogledu — kljub vsemu temu se naša vlada ne more odločiti za način, ki bi odgovarjal vsemu namenu ljudskega štetja, — — — način štetja po narodnosti. Noči tega, matvej posnemlje tiča noč, ki skrije svojo glavo, ter meni, da ga sovražniki ne vidijo, če on ne vidi nihil! Vlada se namreč boji tistih narodnosti, ki bi se moral rezultatu tega ukloniti, tudi ona in naslušavljati in ceniti, česar pa ona ravno noč. Začetno čuti o štetju na podlagi narodnosti, oziroma materinega jezika, ampak vstavlja trdovratno pri načinu štetja na podlagi takozvanega občevalnega jezika!

Vlada nam pa zopet pokazala svojo mrzljivo do nas Slovanov. Vkljub dejstvu, da je bila v proračunskem odseku poslanske zbornice z večino glasov v sprejeti rezolucija, zahtevajoča, naj se šteje tudi po narodnosti — in vkljub temu, da je tudi v plenumu zbornice večina rezolvirala v tem smislu, ukljub jasno izraženi volji večine ljudskega zastopstva je vlada ostala pri svojem in je preko te zahteve prešla na dnevni red in se je jednostavno — kakor se pravi — požvižgala na večino parlamenta! (Tu je nastal silen vrišč po dvorani in med drugimi je bilo čuti tudi vsklikov: Pojdemo v Portugal!)

Ogorčenje naše proti vladi je sicer opravičeno, ali nič nam ne krišti, mi moramo računati s tem dejstvom! Vprašujemo se, kaj je to občevalni jezik? Vladna navodila so sicer pomanjkljiva ali vendar važna. Dasi ministerska naredba ni jasna, toliko pa vendar posnemljemo iz nje, da občevalni jezik ima biti tisti, ki ga kdo navadno rabi v življenju. Ali povedano ni: ali naj bo to jezik, ki ga rabimo v družini, ali v šoli, ali v uradu. Le na splošno se da umeti, da je to jezik, ki ga rabimo oziroma na svoj okoliš.

A kako težko je to določiti v krajih, kjer živi skupno več narodnosti! To negotovost je že izrabil »Piccolo« v svoje namene. Opaziral je komisarje, da občevalni jezik, ni tisti, ki se ga rabi v družini, ker to da ne bi odgovarjalo intencijam ministerstva. Mnogo delavcev da sicer govorijo doma v družini slovenski, ali zunaj doma da govore italijanski. Dolžnost komisarjev da je torej, da ne vpišujejo jezika, ki se rabi v družini, ampak onega, ki ga rabijo delavci čez dan izven doma.

(Pride še.)

Družba sv. Cirila in Metoda.

Vsem podružnicam in prijateljem družbe sv. Cirila in Metoda. Tolstovrsko slatinu pri Guštanju na Koroškem je kupil konsorcij koroških Slovencev in sklenil, dajati del dohodkov v slovenske narodne namene, in sicer na ta način, da bo vsaki pošiljati pridejan kupon, za katerega plača kakemu slovenskemu društву gotov znesek.

Ker je »Družba sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani pač najvažnejše vseslovensko obrambeno društvo, prosimo goštijničarje in zasebnike, da dajajo kupone Tolstovrske slatine vodstvu. »Družba sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani. Poudarjnice »Družbe sv. Cirila in Metoda« pa pozivamo, da pobirajo v svojem področju kupone in jih nam pošiljajo.

Tolstovrska slatina je po imenu zdravnikov strokovnjakov izborna zdravilna in namizna kislava voda, ki je med najboljšimi, planinski kislimi vodami. Ker po kakovosti Tolstovrska slatina ne zaostaja za drugimi vodami, in ker gre del dohodkov v slovenske narodne namene, je pač vsakega zavednega Slovencev, narodna dolžnost, da zahteva vse povsod le Tolstovrsko slatino, ki je edina slovenska kislava voda.

Za našo prepotrebo »Družbo sv. Cirila in Metoda« pa postane to podjetje lep vir rednih znatnih dohodkov. Svojim v našo narodno obrambo!

Tedaj se razposlajo vsemi podružnicam C. M. D. okrožnice, cehiki, prospekti in reklamne tabele. Prosimo, da se tiskovine razdelite gostinjščinam ter se poklici, da bo v vsaki gostilni nabita reklama.

Zemška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici je poslala letos glavni družbi v Ljubljani 1700 Kč; samo go-

riški paviljon je dal dne 3. julija t. l. 1000 kron.

Po sklepu računov je bil denar oddan družbi, kar se sedaj naznana v javnosti.

DOPISI.

Iz ajdouskega okraja.

Iz Sela. — Naša fara je menda najzanimivejša fara na celem svetu. Tu so namreč ljudje kar štirih »ver«. So klerikalci, liberalci, svobodomisinci in framsioni. In čute, okoli vseh štirih veroljubovanih bera »katoliški« duhovnik Nace biro: vino, jajca, jezike, pšenico, turšico, vinarije, groše, krone, goldinarje, petake itd. itd. Mi bi svetovali gospodu fajmoštru naj bode vsaj v biri logičen, naj pobira okoli »katoličanov«, ne pa tudi okoli drugovernikov.

Iz tolminskega okraja.

Tolmin. — (Pasja steklina.) Požar. Radi pasje stekline so v torek 11. t. m. postrelili v Tolminu vse pse. Graje je vredno postopanje g. živinozdravnika, ki je nagnal šolsko mladino, da mu je priganjala pse od gospodarjev na prostor, kjer so imeli biti ustreljeni. Šolski otroci, okrog 50, so ves čas bili navzoči, ko je streljal živinozdravnik pse in so pometali po končanem streljanju vsa trupla v nalašč za to izkopano jamo.

To pač ni umestno, da se uporablja šolska mladina za to, da opravlja policijske in šintarske posle in da prisostvuje takim krvavim prizorom, ki ne ostanejo brez posledic na mlada sreca in mlade duše.

Po neprevidnosti nekega pastirja se je vžgal v Pologu pri Zatolminu hlev v torek ob 6. uri zjutraj. Požar je vpepelil cel hlev, 13 lepih krav in več drugih krav je pa le osmodil. Krave so bile last več gospodarjev, ki maju tam svojo planino.

Domače vesti.

Zaključenje deželnega zbora je popolnoma zmešalo glavo »Gorici«. Znaša se seveda nad Gabrščekom in zraven nad vladom, katera po imenu »Gorice« ščiti Gabrščeka! Vlada ščiti Gabrščeka! To je res nekaj novega. Pa zakaj ga ščiti? Zato, ker ga po imenu »Gorice« potrebuje, da bo vzdrževal še naprej na Goriškem bratomorni prepri. — Krave se morajo smerjati trditvi »Gorice«. Takih neumnosti najbolj zarukani backi ne bodo verjeli.

Zaključenje ni nikakva usluga na kaki osebi ne kaki politični stranki, ampak obšoda nasilstev onih ljudi, ki se frivolno in cinično igrajo — kakor piše današnja »Ed.« — s temeljnimi principi parlamentarizma in s političko moralno. — Politična zločinstva so se vrstila v deželni zbor skozi dve leti. Dosti je bilo in vlad je storila, kar je moral storiti. Da se zaletava »Gorica« posebno v Gabrščeka, že umejemo; »Gorico« neznansko peče, ker je zajedno z zaključenjem dobil Gabršček zadoščenje z najvišjega mesta.

C. kr. Gabršček, vladno-napredna stranka, vladna zaupnika Gregorčič-Gabršček — tako in jednako kriči Gregorčičev »Gorica«. Ali zakaj tako kriči? Rečem ti, da mi ne porečeš! Zato ker se hoče dr. Gregorčič zatočiti v vladu, da milo poproti, da za božjo voljo ne razpušti deželnega zebra! Razputa deželnega zebra se mož boji. Zato pa bo migal pri vladu ter beracil milosti in s seboj vzame vrhnega poveljnika S. L. S. samega dr. Šusteršča, da bosta lepo prosili, naj zaključenju ne sledi razpust! Se da kriči Gregorčič, da bi očrnil Gabrščeka, ali črn ostane sam; on je c. kr. in vladen, kajti znašo je, kako rada gre vladata na roko klerikalcem in kako jih potrebuje v tlačenju napredne misli med Slovencih.

V osm. čl. nov. 1. čl. je pomaknjen M. Ripper, pristav pri tukajšnjem c. kr. kemičnem postkuševalcu, zajedno je dobil naslov nadzornika pri imenovanem žavodu.

Gabršček in Bugatto. — Na slovenski strani obdelavajo klerikalci Gabrščeka radi zaključenja deželnega zebra, na

laški obdelavajo liberalci pa dr. Bugatto. Na slovenski zvračajo vso krivdo na Gabrščeka, na laški pa dr. Bugatto. Slovenski klerikalci in laški liberalci imajo totelj vsak svojega »krivca«, po katerem bijejo. Med Slovenci morajo biti kriv Gabršček, Furlani morajo videti krivca pa v Bugattu. Ta dvojni boj kaže, kako hočejo zavrniti prikriti rešnico ter zvaliti krivdo s svojih grešnih ramen na svoje politične nasprotne. Ali to se jim ne posreči, ker njihove politične lopovščine so take, da se ne dajo skriti in vsa javnost vidi pravne krivce!

»Tagespost« v Gradišču, nemški liberalni list, se bavi z zaključenjem goriškega deželnega zebra ter omemjanja dogodka v sloviti seji 5. t. m. Pravi:

»Zaman je dokazoval krščansko-socijalni laški poslanec dr. Bugatto ne zkončal tostakega sklepa (nepotrditev volitve Gabrščekove). Ob velikem hrupu je bil Gregorčičev predlog vsprejet. Vladični zastopnik ni imel v seji nobene besede, da bi se izjavil o tem očitnem rušenju pravice, katero je ponizalo deželni zbor v izvrševalec privatnih reči. Zaključenje deželnega zebra je sedaj odgovor vlade, ki pa bo morala zavzet še odločneje stališče nasproti temu dogodu.«

»Tagespost« je torej mnenja, da na rušenje pravice in na ponižanje deželnega zebra ni zadostilo zaključenje deželnega zebra! Vlada mora storiti še več. Kako dopade Gregorčiču taka muzika?

»Reichspost« na Dunaju je priobčila članek o zaključenju deželnega zebra, h katerem dostavlja »da je hitro zaključenje deželnega zebra goriškega odločnega graja vlast na nastov deželnega glavarja in podglavarja, ki bi morala odstopiti. — Ali stara »parlamentarca« ne slišita na to uho!«

»Neues Wiener Tagblatt« se je obrnil na poslanca dr. Bugatta radi zaključenja dež. zebra. Prinaša obširen članek, v katerem je med drugim rečeno: da v goriškem deželnem zboru pretvarja večina aktivno in pasivno volitno pravico, ki je podlaga vsaki konstitucijski — — — Nobeno konstitucionalno zdravilo ni zadostno, da naredi konec tiranstvu take večine.«

Ravnateljem državne gimnazije v Trstu je imenovan profesor Terezijanske akademije na Dunaju Josip Hickl.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici (podružnica »Glasbene Matice« v Ljubljani) vabi svoje člane k občnemu zboru, ki bo v soboto, dne 22. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

Dnevni red: 1. Poročilo odborovo; a) tajnikovo, b) blagajnikovo; 2. Poročilo preglednikov računov; 3. Volitev a) predsednika, b) 13 odbornikov, c) 2 preglednikov računov; 4. Določitev glasila za društvena načnana; 5. Slučajnosti. — Odbor.

Velik udarec narodno-napredni stranki je hotel zadati dr. Gregorčič z nepotrditvijo Gabrščekovega mandata. Ali urejal se je »veliki politik« in namesto udarca napredni stranki je udaril S. L. S. Klerikalna stranka stoji tu umazana vsled Gregorčičevega nečednega doleta v goriškem deželnem zboru; dr. Gregorčič, general S. E. B. na Goriškem, je udarjen in blamiran, Gabršček, načelnik napredne stranke, pa je že dobil eno zadoščenje in drugo bo še sledilo.

Umrli je v Kranju širokoznan trgovec in posetnik g. Franc Omerša. Dosegel je starost 70 let.

Umrli je v Trstu nagle smrti g. Fran Dolenc, industrialec; bil je več časa tudi občinski svetovalec iz prejšnjega IV. okoličanskega okraja.

»Slovenec in doslednost. — »Slovenec« od torka še ljuto zaganja v razne liste, češ da ti sedaj zasmehujejo portug. kralja Manuela, da se mu rogajo. Kako je pa »Slovenec« zasmehoval začetkom avgusta: »Španski katoličani ne misijo mirno prenašati udarcev, ki ji zadajete fanatizirani protestantski babnici, španska pokabličena kraljica in njeni mati«. Med tem, ko trdi edini »Slovenec«, da zasmehujejo razne liste kralja Manuela, da pa priobčujejo suha dejstva, je on direktno z babnico opozival špansko kraljico. Več doslednosti ne bi škodilo »Slovencu«!

Porotno zasedanje v Gorici prične dne 21. novembra t. l.

Ta je pa lepa! — »Slovenec« popisuje dogodek v Čenstohovu seveda po svoje. To je tak škandal, da ga ni mogel kratko malo prezreti. Ne zmanjšuje krvide menika Mačoha, toda pri tem se povspne kar naenkrat do trditve, da zadene brez dvoma krivda rusko vlado, ki je občutno zmanjšala znanstveno stanje katoliškega duhovništva. Torej pravoslavno-rusko vlado zadene krvida. Katoliški menih je bil le žrtev ruske vlade. Ako se zdovolji »Slovenec« s tako razlagom, blagoru in blagor onim, ki mu verujejo.

Pomožitev orožništva. — Olasom vesti z Dunaja se orožništvo izdatno pomnoži v vseh krovovinah, posebno pa v južnih deželah. Ker morajo dežele vzdrževati nastanitev orožništva, znači ta odredba občuten povišek že itak neznosnega bremena, ki občutno zadevuje deželne finance. Razni deželniki zbori so opetovanu zahtevali, naj prevzame država stroške za nastanitev orožništva, tako tudi goriški, vendar se država krčevito brani sprejetju dotičnih stroškov.

Trojček je povila dne 8. t. m. Ana Mavri, vas Zabrdje pri Kalu. Trojčki so dečki; dva sta bila rojena mrtva, eden živ, pa je tudi že umrl.

Pričoga. — Današnji številki smo priložili »Slovensko gospodinjo«. — Priporočanje.

Listnica upravnosti: Znesek K 5 prejeli. — Plačano je do 1. februarja. Pozdrav!

Listnica uradništva: V Čeških Dopravnih prihodnjicah.

Trgovsko-obrtni in gospodarske vesti.

Avtomobil med Sv. Lucijo in Bovcem. — Gg. brata Ostan iz Bovca sta si nabavila avtomobil za prevažanje blaga iz Sv. Lucije v Bovec. Avtomobil ima 30 konjskih sil in vozi v hitrosti 40 km na uru. Ako se pomisli, da so rabili prej vozniki skoraj dva cela dneva predno so napravili kakor sedaj napravi avtomobil v poletih 5 urah z nakladanjem vred, je ta pridobitev res velike vrednosti. Vsa čast podjetnikoma!

Prijateljski sestanek občulnikov. In trgovcev se vrši prihodnjo soboto ob 8. in pol zvečer v gostilni Petra Bitežnika v hiši grofa Coroninija v Soški ulici.

Zužana večerca za delance na drž. železnicah. — Železniško ministerstvo je izdalo naredbo, da se dovoli delavecem, ki iščejo službo ozir. delo in jih, katera od železnice pripozljana posredovalnica kako delo preskrbi, na državnih železnicah polovična vozinja in sicer za daljave nad 50 km v III. razredu osebnih in mešanih vlakov. Kdor bo želel biti te dobrote deležen, se mora izkazati z od takšne posredovalnice redno in pravilno izdanim izkazom o preskrbljenem delu. Izdajalnica voznih listkov mu nato izroči vozni listek za polovično ceno.

Gorska kolesarska zveza. —

Kolesarsko društvo »Danica« vabi vse gospodane na prijateljski sestanek prihodnjo soboto ob 8. in pol zvečer, katerga prirediti obremeni in trgovci v gostilni Petra Bitežnika v Soški ulici, ker je sestanek namenjen radi skupne izdaje kaledaria z oglasi za l. 1911. in ker je v kolesarskem društvu »Danica« več članov občulnikov in trgovcev. Naprej se toči, da se v velikem številu udeležejo. Opozorj.

Politiki pregled.

Delegacije. — Včeraj so začele zborovati delegacije. V avstrijski delegaciji je predsednik Glombinski, v ogrski Lang.

Delegacijam predloženi sklepni računi iz leta 1907, navedajo sledeče številke: za leto 1907 je bilo skupno izplačeno 1.400.586.347; temu nasprotno se je v resničnem potrošilu 433.529.713 K. Za leto 1908. se pokazuje koncem leta 1908. v ordinariju prekoračenje kredita v znesku 73.699.944 K. v extraordinariju ostanki kredita 10.000 K. in ostanka 32.076.092 K.

Proračun, predložen delegacijam, pokazuje skupnih izdatkov in dohodkov za leto 1910. skupne čiste potrebščine znasajo 423.459.600 K. Skupni troški za Bosno in Hercegovino so proračunjeni na 74.251.960 K. Lastni dohodki so proračunjeni na 74.376.407 K, potemtakem se pokazuje prebitek 124.449 K.

Proračun vsejne mornarice je predlagano kakor nadaljevanje leta 1902. za pričetega zvišanja mirovnega prezenčnega stanja moštva, za 1910. p o m n o ž i t e v 8.500 m o ž .

V odseke so voljeni izmed Jugoslovjanov: dr. Ploj, Mandič in Baljak. Sušteršič je odklonil mesto v odseku za zunanje zadeve.

Revolucija na Portugalskem.

Minister za zunanje zadeve Machado se je izrazil, da bo nova vlada naprej izdelala nov volilni zakon na podlagi splošne in enake volilne pravice, na kar pride na vrsto nov tiskovni in zborovalni zakon. Protirevolucije se ni bati, ker monarhične stranke ni. Vsi redovi se razpuste.

Italijanska križarka »Regina Elena« odpeje iz Gibraltarja staro mater portugalskega bivšega kralja, Marija Pio, ki je teta italijanskega kralja, kakor tudi vojvoda Oporto v Italijo. Kralj Manuel in kraljica-mač Amalia se nastanita na Angleškem.

Dekret o kongregacijah, ki ukazuje takojšnji odhod Jezuitov s Portugalskega, je že izdan. Pogestva se zapečati in inventarizirajo.

Sklenito se je postaviti v Lizboni spomenik padlim žrtvam revolucije. Dr. Bombardo, katerega je ustrelil umorabilni poročnik, se pokoplje dne 16. t. m.

Tudi v Španiji vre. Ministerski svet v Madridu je sklenil poklicati reserviste v vojaško službo. Vlada hoče preprečiti ponovitev ustajstva lanskega leta. Republikanci so gibljeno.

Da so klerikalni zavodi varni pred ljudstvom in pred vojaštvom na Portugalskem, so razobesili tuje zastave. Portugalski nuncij je razobesil, nad svojo palado — vnutrišnjo zastavo.

Diktator dr. Franco, ki je pred leti igral tako žalostno ulogo, je zbežal v Španijo. — Italijanska in Španska vlada sta se odločili za strogo izvrševanje postav, da zabranijo naselitev portugalskih menihov in nim v Italiji in na Španskem. Evropa šteje do danes pet republik; zraven najmlajše t. j. portugalske, še Francijo, Švico, Andoro in San Marino, ki je najstarejša republika, obstoječa že izza prvih časov po Kristusovem rojstvu. V Afriki je republika Liberia. V Aziji in Avstraliji ni nobene republike. V Ameriki jih je pa 17 in sicer od največje: Zedinjenih Držav do najmanjše Costa Riche, ki šteje le 320.000 prebivalcev. Na svetu je torej samo 23 republike.

Dolgori kraljeve rodbine, zaplenjeno samostansko premoženje. — Kraljevska rodbina je zbrala vsega dolga tri milijarde pezet, dalje 350 milijonov utrijetih dolgov in 435 mil. tekoch dolgov vse rodbini visokega plemstva se izseljuje. Zaplenjeno samostansko premoženje cenijo na 200 milijonov, ki se odkaze v šolske vrtce in vodstvenih institutih. 932 samostanov in cerkvenih zavodov. — Izgnanih je bilo nad 7000 menihov in nun. Ti se izseljujejo v Brazilijo in na Anglesko. — Španska in Italijanska vlada sta izdali odredbo, s katero preprečujejo portugalski redovcem, da bi se naselili v Španiji oziroma v Italiji.

Sklicana je komisija za vrnitev cerkvene stvari, da se posvetuje o položaju na Portugalskem in na Španskem. Papież bo javno protestiral proti izgonu redov iz Portugalske in je ukazal nunciju v Lizboni, da nemudoma odpotuje.

Pri bojih v Lizboni je bilo po uradnem poročilu 65 mrtvih in 728 ranjenih.

Razne vesti. — Velik protestni shod proti podraženju živil je bil načrtovan v Trstu pri Sv. Jakobu. Zborovali so pod milijoni.

Tržaški Slovenci in Slovenke iz mesecu oktober zbrani na velikem protestnem mitingu NDO pri Sv. Jakobu dne 9. oktobra 1910. grajajo in obsojajo neumestno in vitalnim interesom ljudstva skrajno škodljivo gospodarsko politiko avstrijske vlade, katera zavoljila neznačnega števila agrarnih mogotcev. Izpostavlja konsekventne najhujšemu stradanju, ožiguje, da ni avstrijska vlada do danes usla za potrebu, brzati potom zakonite osnove zares nenasitne in oderuške početke v karteljih združenih veletržcev z živilo; — pozivajo avstrijsko vlado, naj pripravi otvoritev meje srbski živini in oni drugi balkanski držav, naj pa tudi v ublaženju nezgodne draginje, tlačejo izlasti srednji in nižji stan, dovoli uvoz, argentinskega mesa v nedoločeni innožipi in za nedoločen čas in p o v d a r j a o, da bodo z vsemi silami nadaljevali zapričeto gibanje, svesti si, da združeni glas vsega avstrijskega prebivalstva mora prijeti do končne popolne zmage.

Štud srbskih žen se bo vrnil 16. t. m. v Belegradu. Na dnevnem redu je predavanje o položaju žen v Srbiji ter predlog o spremembah zakonskih določb glede naslednjega prava ženske dece.

Jubilejno umetniško razstavo otvorio v Ljubljani dne 16. t. m. Pokaže razvitek slovenske umetnosti; zato je pričakovati obilnega obiska.

Stoletnica vseučilišča v Berlino. — 12. t. m. je pričela velika slavnost v proslavo stoletnice obstanka berlinskega vseučilišča.

Tempelhof. — Tempelhof se imenuje zraven Berolina veliko vojaško vežbalisko. O lepih dnevih rabijo ta prostran prostor otroci vseh predmestij kot igrišče. Sedaj je prodalo vojno ministerstvo ta prostor za 72 milijonov mark. Na mestu bodo zdali špekulantji velikanske hiše, za otroke bo pa vedno manj prostora za sveži zrak.

Pravica do vitrijota. — Mladi, 20 letni Aleksander Bethler se je zaljubil v neko staro, a bogato vdovo, ki je zahtevala, naj podpiše njen mladi zaročenec pogodbo, po kateri ji mora plačati 10.000 K., ako ji postane nezvest, v katerem slučaju ima tudi pravico, politi nezvestega moža z vitrijom. S celo zadajo se peči sedaj ogrska policija.

Največji hleb na svetu. — Leta 1904. je postal na svetovno razstavo pekovski majster Andrej Newberg iz Avstrij (Sev. Amerika) velikanski hleb, ki je tehtal 45 kg. Sedaj je pa spekel še večji hleb, ki tehta 63 kg, ki je 60 cm visok, 90 cm širok in nad 3½ m dolg. Spekel se je ta hleb v posebni zanj sezidan peči.

Gozdni požari v Minnesoti v Sev. Ameriki. — V Minnesoti je razsaljal požar, ki je vpepelil velike gozdove in nekaj vasij, med temi Pitt in Gracetton. Sodijo se, da je zahteval požar 300 človeških žrtv.

Okradeni rokoborilec. — Svetovno znani borilec Cyganjev, ki je pred nedavnim časom premagal na Dunaju ameriškega zmagovalca Rollerja, je odpovedal vse borbe v Galiciji, ker so ga njegovi rojaki v Krakovu precej bladro sprigli. Turški borilec Čaneti, ki se je imel boriti s Cyganjevjem v Krakovu, je izkoristil vsejeno kleneti 63.000 K. in nujni utekel.

Čudna žrtev Japonskih žensk. — 35.000 japonskih žensk je doppinestvo čudovalo žrtev v svrhu proslave spomina tistih tisoč japonskih vojakov, ki so izgubili v rusko-japonski vojni svoje življenje za domovino. Na poziv nekega duhovnika iz Osake je žrtevovala vsaka od teh žensk pet ali šest svojih najdaljših in najlepših las, in iz teh las je potem napravil omenjeni duhovnik podobo Budhe, h kateremu potujejo zdaj verniki iz vseh krajev Mađarske države. Ta čudna podoba Budhe je dva metra visoka in za njo je potreboval nič manj, nego 500.000 las. Izvedena je kar najhujše in navdušenje za njo je na Japonskem veliko. Vsa cesarjeva rodbina si jo je v Tokiju ogledala, ka-

mor so jo primeli prej, nego so jo poslali na deželo.

Pobožni zločinci v Čenstohovju. — Dan na dan prihajajo nova razkritja o čenstohovskih škandalih. Upravne oblasti namerajo zapreti tamošnji samostan, romarska cerkev pa pride pod jurisdikcijo posvetne duhovščine. Zdravniška preiskava je dognala, da je menih Mačoh verjetno bolan. Njegova ljubica in svakinja je v blagoščivjem stanju. Pripeljali so jo v Čenstohov. Na poti bi jo kmalu linčalo razjarijeno ljudstvo. Pavlaški menihi so v Čenstohovu škandalozno živelj. Mnogi duhovniki so imeli zveze z adamanti. Pri nekem menihu se je dobitno 200 ljubavnih pisem. Mnogi menihi so si privočili ekvipaze in konje. Neki menihi je dal svoji ljubici 60.000 rublov za doto. Zapri menih Mačoh ima v Krakovu dva nezakonska otroka. Alimentacije so seveda plačevali romari. V vasi Proszowice blizu Čenstohova so dobili dragocenošč čudodelne Matere božje kopane. Mnogo biserov manjka. Najdeni stvari imajo pa vkljub temu še velikansko vrednost mnogih milijonov rublov.

Štud srbskih žen se bo vrnil 16. t. m. v Belegradu. Na dnevnem redu je predavanje o položaju žen v Srbiji ter predlog o spremembah zakonskih določb glede naslednjega prava ženske dece. Jubilejno umetniško razstavo otvorio v Ljubljani dne 16. t. m. Pokaže razvitek slovenske umetnosti; zato je pričakovati obilnega obiska. Stolnica vseučilišča v Berlino. — 12. t. m. je pričela velika slavnost v proslavo stoletnice obstanka berlinskega vseučilišča.

Bombe v blazini. — Iz Oranienbauera je prišel v Petropavlovsk. V vpet drugega razreda je pozabil neki potnik blazinco. Ker je bila precej težka, so jo razparali in nashi so ove, močno habasani bombi v njej. Lastnika blazine išče sedaj policija.

Uspeli francoski avijatikov. — Francoski zrakoplovci so dobili od meseča januarja 1908. l. ko je Henri Farman letel 1. km daleč, pa do sedaj na nagradah ravno 2.498.300 frankov, pri tem pa niso vracanjene one svote, katere so dobili Francuzi v tujih deželah. Rekord je dosegel pred kratkim časom ponesrečeni Leon Morane, ki je dobil samo na tekmo v Reimsu 300.000 frankov.

Klerikalni češki plešči. — Prince Lobkovic, knez Paar in še drugi visoki plemetaši na Češkem so ukazali, da se morajo naročiti njihovi uradniki in delavci na takozvano glaslice: »Bonifaciusblatt«, to je klerikalni list, ki je skoraj od našega »Novega časa«.

Književnost. — **Družba sv. Mohorja v Celovcu** steje letos 85.789 udov, to je 275 več, kako letos. Vsiti prejmejo letos naslednji književni dar: 1. »Slovenske legende«; 2. »Sveti spoved« molitvenik; 3. »Zgodovina slovenskega naroda«; 4. »Zdrobne povedi«; 5. »Slovenske Večernice«; 6. zvezek; 6. Koledar za leto 1911. V zameno ali v doplačilo — kateri si je kdaj pri vpisovanju želite se se doda: 7. »Zgodbe sv. pisma«, 16. zvezek; 8. »Trije rodovi«. Povest.

Meblevana soba. — V prostim vratom se odda v najem pri F. Cotelu v Račelinu st. 32 I. Istotam se odda tudi zaloga.

Ustanovljena tvrdka 1806. —

J. Drufovka — Gorica. — **Gospodarska ulica 3.** — **Tovarniška zaloga usnja ter potrebščin za cevljarje.** — Usnje za sedlarje in knjigoveze i. t. d.

Lažna strojarna v Černičah. — **Odlikovana tovarna nadplatov.**

Zastoni in postmine prosti posojamo na zahtevo

S. ja težek-lagel. V silegača

cenik slovenskih knjig in muzikatij.

Knjigarna A. Gabrscek — Gorica.

